

di gra- multo magis amandos esse , qui nobis , quantum in ip-
dus ne- sis fuit , beneficia præstiterunt : adeoque 38) eos esse
cessitu- pessimos mortalium , ipsisque brutis ferociores , qui se
dinis. ne beneficiis quidem ad concipiendum nostri amore
moveri patiuntur : quin 39) eosdem eo esse injustio
res , quo minus negari potest , eos , acceptando be
neficia , se ad mutuum benefactorum amorem obstrin
xisse . (§. CCXXI. *)

§. CCXXVII.

Amor erga benefactores vocatur **GRATUS ANIMUS**,
vulgo **GRATITUDO**. Quamobrem quum unusquisque ad
Obliga- amandum eum , à quo beneficiis ornatus est , obstrict
tio ad gratitu- unusquisque etiam obstrictus sit ad gratum animum
dinem. benefactoribus quavis ratione ostendendum : 41) id
tamen officium imperfectum esse , adeoque 42) nec
quemquam ad illud alteri exhibendum cogi , nec 43)
ingratum actione forensi conveniri posse , *) nisi le
ges civiles ejusmodi actionem diserte invexerint. Qua
le quid de Persis tradidit Xenophon *Cyropaed.* I. 2. 7.
P. 9. edit. Oxon.

*) Evidem vulgo distinguunt inter ingratitudinem **SIMPLI
CEM** , cuius vitii reus est , qui benefactori non beneficit,
et **PRÆGNANTEM** , si quis beneficia malefactis atque
injuriis pensat. Et illam quidem extra legem civilium pœ
nas , hanc pœna dignissimam esse , statuit Pufendorff. *de
jure nat. et gen.* III. 3. 17. Sed si dicendum quod res est ,
hoc quoque casu non in ingratum animadvertisit , sed in
injuriosum , quippe pœnas daturum , etiamsi homini , nul
lis sibi beneficiis cognito , intulisset injuriam. Quamvis
facile largiamur , eo gravius merito haberit delictum , cum
turpissimo isto animi ingrati vitio conjunctum. Sic sane
gravius merito animadvertisit in eos , qui in parentes ,
educatores , patronos , quam qui in extraneos , fuere in
juriis.

§. CCXXVIII.

**De eare- Quandoquidem vero gratitudo est amor erga be
gula. nefactorem :** (§. CCXXVII.) consequens est , 44) ut ,
de-

delectari unumquemque benefactoris sui perfectione et
felicitate , et 45) ejus benevolentiam verbis ornare et
prædicare , quin et 46) beneficia beneficiis , non iisdem
quidem semper , at beneficiis tamen , et officiis ,
quantum fieri potest , plurimis pensare oporteat : ac
proinde , 47) ut desint vires , tamen et voluntatem
gratum ostendendi animum magnopere esse laudan
dam.

§. CCXXIX.

Denique quum et cum detimento nostro prodesse ,
et sine spe restitutionis ac retributionis benefacere a
liis teneamus : (§. CCXXI. 23.) consequens est , 48)
ut multo minus alteri denegare debeamus , quæ sibi
ille , certam restitutionem et retributionem spondens ,
præstari petit , adeoque 49) unusquisque obligatus sit
ad studium illud alteri gratificandi , quod supra **OFFI
CIOSITATEM** vocavimus , (§. CCXXII.) dummodo 50)
non manifestum sit , illam alios juvandi promptitudinem
cum periculo ac detimento nostro non fore conjunc
tam . (§. XCIII. 65.)

Obliga
tio ad of
ficiosa
tem.

C A P U T . IX.

*De officiis erga alios Hypotheticis , et primo quidem , cir
ca dominii adquisitionem Originariam.*

§. CCXXX.

QUæ hactenus disseruimus , ea partim ad amorem **Conne
CTU
STITIÆ** , partim ad eum , quem supra **HUMA
NITATIS** , et **BENEFICENTIÆ** amorem adpellavimus ,
(§. LXXXIV.) pertinent. Ex hoc officia **imperfecta** ,
de quibus superiore capite disseruimus ; ex illo **per
fecta** , tamquam ex fonte , promanant. **Perfecta** in eo
consistere diximus , ut primum neminem lèdamus ,
(quod officium **ABSOLUTUM** vocavimus ,) deinde , ut
suum cuique tribuamus , quod nobis officium **HYPOTHE
TICUM** est. Quum igitur de illo Cap. VII. actum sit , de
hoc jam erit eadem cura exponendum.

X

§. CCXXXI.

§. CCXXXI.

Quid SUUM proprie quisque vocat, quod in DOMINIO SUUM? suo est. DOMINIUM vero vocamus jus, seu facultatem dominiū alios usu rei alicujus excludendi. *) Ipsam detentio- posses- nem rei, cuius usu alios excludere statuimus, POSSES- sio, pro- prietas, commu- nio?

alii personis, reliquas omnes usu alicujus rei exclu- dendii. Priore casu res in PROPRIETATE; posteriore in COMMUNIONE POSITIVA esse dicitur, quæ vel EQUALIS est, quando æquale omnibus jus in re communi com- petit, vel INEQUALIS, quando alter altero plus mi- nusve juris in illa habet. Itemque vel PERFECTA, quan- do omnibus in re communi jus perfectum est, vel IMPERFECTA, quando nemini tale jus perfectum est, qua- lis est inter milites exercitus, quibus certæ pecuniae summæ præmium à principe destinatum. Si nec uni, nec pluribus, jus animusve est, alios usu rei, non- dum ab ullo possessæ, excludendi: res in COMMUNIO- NE NEGATIVA est, quæ sola dominio opponitur, quia tunc res in nullius dominio est constituta.

*) In hac sola facultate, usu alicujus rei alios excludendi dominium consistere, palam est. Omnia enim reliqua dominii effecta, quæ alias in definitione dominii enumera- rari solent, ita separari possunt à dominio, ut nihilominus quis maneat dominus. Sic e. g. facultatem omnem ex re utilitatem percipiendi constituto usufructu à proprietate se- parari, animadvertisimus, salvo dominio. Facultatem li- berte de re disponendi non competere pupillis notum ac perulgatum est. Et hos tamen dominos rerum suarum esse, nemo negaverit. Unde Seneca de Benef. VII. 11. Non est argumentum, ideo aliquid tuum non esse, quia ven- dere non potes, quia consumere, quia mutare in deterius, aut melius. Tuum enim est etiam, quod sub certa lege tuum est. Denique et facultatem vindicandi rem commodatam vel de- positam à tertio possessore domino ademtam esse, obser- vamus, multis locis, ubi obtinet juris regula: *Hand mus hand vobren.* Quum ergo definitionem id duntaxat ingredi debeat, quod ad rei essentiam ita pertinet, ut a- besse nequeat, sublata vero facultate alios rei usu exclu-

CAP. IX. DE OFF. ERGA &c.

173

dendi illico quis dominus esse desinat: dubitari nequit, quin hæc sola dominii definitionem absolvat. Idque velle existimo Arrianum dissert. Epict. II. 2. dum dominum de- finit, τὸν τῶν ὑπὸ ἀνθρώπων συσταθεῖσαν οὐκενούμενον εὐελα- ἐγοῖσιν, qui, quæ alii expetenda fugiendaque censem, in po- testate habet.

§. CCXXXII.

Jam quum ipsa ratio nos convincat, Deum con- Jus ha- didisse homines: (§. CXXVII. 18. sequ.) eumdem sa- minum ne voluisse etiam, ut exsisterent, manifestum est. in res Quumque qui finem cupit, is et media velle videatur: creatas. consequens est, 1) ut homines rebus omnibus, ad conservandam eorum existentiam necessariis, quas hæc tellus producit, uti frui voluerit. Præterea quum Deus hominem, animal præstantissimum insigni præ reliquis amore prosequatur: (Phil. mor. elem. §. CLXXX.) dubitari profecto non potest, 2) quin et felicitate ac perfectione nostra delectetur, (§ LXXX.) adeoque et iis nos frui velit, quæ vitam nostram red- dant perfectiorem, feliciorem, ac suaviorem, dummo- do 3) rebus creatis non abutamur. * (§. XC.)

*) Dubitatum est à quibusdam, an et brutis, quæ sine dolore destrui, usibusque humanis adhiberi nequeunt, uti liceat ad vitam conservandam? Idque haud pauci nega- runt, quod et injuriam his animantibus fieri existima- rent, et brutorum non usus, sed abusus esse videretur, si quis, ut carne eorum vescatur, ea jugulare non du- bitet: maxime quum et sine feralibus istis epulis vitam conservare possent homines. Addunt alii, esum carnis et minus salubrem esse, et homines efferatos reddere, idque in primis ursisse novimus Pythagoram, et postea Por- phyrium in libris θεοὶ ἀπόχες. Vid. Scheffer, de philos. Italica Cap. IX. Sed 1) tota illa hypothesis, quod injuria et brutis inferri possit, nititur alio errore de transmigratio- ne animarum, seu κοινῷ διαιτῳ φύκες, communis, quod no- boscum habeant, animæ jure, uti vocavit Pythagoras apud Diog. Laert. VIII. 13. quod explicaturus Empedocles apud eumdem Laert. VIII. 77,

Ἄλλη γάρ ποτ' ἵγια γενόμενα κορεῖς τε νέρη τε,
Οὔποτε τ' ἵπποις τε, οὐδὲ ἄλλες ἵππουγος ιχθύς.

Nam, memini, fueram quondam puer, atque puella,
Plato

Plantaque, et ignitus piscis, pernixque volucris.

Add. Jamblich. vit. Pythag. XXIV. n. 108. Porphy. vit. Pythag. p. 188. sequ. Sed falsum est, ullam nobis cum brutis esse juris communionem, (§. XC.) atque hinc falsum etiam, brutis fieri injuriam. 2) Non ideo abstinentum est à rebus, quia iis carere possumus, quia Deus nos non modo esse, sed suaviter vivere cupit. Nec is usus abusus est, qui Dei voluntati non refragatur. Denique 3) insalubritas illa, quam urgent, nec satis probata est, et procul dubio non à moderato carnis usu, sed ab ingluvie, et rerum creatarum abusu, quem et ipsi damnamus, proficiuntur.

§. CCXXXIII.

Initio Quum ergo Deus omnia, quæ ad conservandam omnia suaviterque transigendam vitam humanam pertinent, in com- utenda fruendaque dederit hominibus: (§. CCXXXII.) munio- procul dubio etiam voluit, 4) ut nullus earum usu ab ne nega- ullo excluderetur: adeoque 5) ex intentione Dei initio rerum omnia in negativa communione, adeoque rati- 6) vere in nullius dominio fuerunt constituta. * (§. CCXXXI.)

*) Atque ita primævam hominum conditionem describunt non modo sacræ litteræ, Genes. I. 28. 29. verum etiam poetæ, qui et eo nomine laudarunt sæculum aureum, quod illo tempore, uti ait Virgil. Geor. I. v. 125.

nulli subigebant arva coloni,

Nec signare quidem, aut parti limiti campum

Fas erat: in medium quæabant: ipsaque tellus

Omnia liberius, nullo poscente, fersbat.

Negant ergo tum ullos agrorum fines, ullos limites fuisse, rebus adhuc in medio positis, ac universi humani generis usibus ita relictis, ut nullus earum usu excludi potuerit.

§. CCXXXIV.

Sed ab ea disce- proinde illud sine summa necessitate mutari ab homi- dere li- nibus non debuit. Quum vero et leges divinæ adfir- mativæ, qualis est illa, ut res omnes creatæ veluti in gente ne- medio positæ omnium usibus pateant, exceptionem ob- cessita- necessitatem admittant, (§. CLIX. 58.) in censem te.

autem hic veniat non modo extrema necessitas, sed et illa quæ efficit, ut vitam suaviter ac commode transigere non possimus: (§. CLVIII. 54. §. CCXXXII. 2.) consequens est, 6) ut, urgente necessitate, homines à negativa illa communione discedere, adeoque 7) dominium, quod communioni illi opponitur, (§. CCXXXI.) introducere omnino potuerint.

§. CCXXXV.

Jam facile quidem patet, si intra paucos stetis- set humanum genus, nulla circa primævam illam ac negativam rerum omnium communionem mutatione o- pti- fuisse futurum, sufficiente quippe omnibus naturæ ubertate, ad vitam si non suaviter, at commode sal- tim, et qualiter qualiter tolerandam. At ex quo, per universum terrarum orbem dispersis, et in innumeris familias distractis hominibus, quædam res non suffi- cere omnibus coegerit, quædam omnino ob insignem copiam suffecerunt: ipsa homines impulit necessitas, 8) ut in ea, quæ non omnibus sufficerent, dominium aliquod inducerent: (§. CCXXXIV. 7.) 9) solis, in- exhausti usus, rebus, quas in dominio esse nulla jussit necessitas, nec noui 10) rebus, nihil ad vitam conser- vandam suaviterque traducendam pertinentibus, in pristina communione negativa permanentibus. *)

*) Et hinc hujusmodi res communes esse, jure naturali di- xerunt jureconsulti, §. 1. Inst. de rer. divis. et quidem non ita, uti publica, quæ in patrimonio sunt alicujus populi, sed ut ea, quæ primum à natura prodita sunt, et in nullius adhuc dominium pervenerunt, uti ait Neratius l. 14. pr. D. de adquir. rer. dom. Nimirum haec res omnes, quamvis optimæ omnium ac pulcherrimæ, tamen ob insignem copiam in primæva illa ac negativa communione permanerunt. Hinc Petron. Satyr. Cap. C. Quid non commune est, quod na- tura optimum fecit? Sol omnibus lucet. Luna, innumerabilibus comitata sideribus, etiam feras ducit ad pabulum. Quid aquis dici formosius potest? in publico tamen manant. Nec magis quisquam affectat dominium in muscas, mures, glires, vermes, aliaque, quæ vel noxia humano generi, vel cum nulla saltim utilitate conjuncta sunt.

§. CCXXXVI.

§. CCXXXVI.

Sic ergo dominium, sublata negativa communio-
ne, invexit ipsa necessitas. Illud vero humani generis
non in-
stitutum ¹¹⁾ cum nullius injuria fuisse conjunctum,
justum vel inde patet, quod in communione negativa nulli
mortaliū sit jus alterum rerum usu excludendi, (§.
CCXXXI.) adeoque cuivis licere oporteat, rem quam-
vis nullius ita sibi vindicare, ut deinceps nemini il-
lius usum concedere cogatur, sed eam sibi detinere,
suisque seponere usibus possit. *)

*) Nam in quo alteri nullum jus animusque est, me usu
rei excludendi, illud est nullius. At nullius esse desinit, si-
mul ac eam usibus meis adhibere, ac jure à Deo mihi
concesso uti statui. (§. CCXXXII.) Nam quum is me
lædere dicatur, qui me imperfectiorem infeliciorumque
reddere conatur: (§. CLXXVIII.) procul dubio et is
me lædit, qui eo, quod vitæ servandæ suaviterque tra-
ducendæ caussa semel mihi vindicavi, me privare non
dubit. Hinc idem hic contingit, quod de theatro, quam-
vis positive communi, ait Arianus dissert. Epict. II. 4.
τὸ δὲ θεατρὸν διὰ τοῦτο πονητῶν; ὅτι δὲ καθίσων,
ἰδὼν, ἀνοικαὶ, ἐπειδὴ τινα ἀντλεῖ. Age, commune nonne
est theatrum omnium civium? In eo vero, si considerint, e-
loco, si libet, aliquam eorum ejicito. Et Seneca de Benef.
VII. 12. Propterea non mentiar, si dicam me habere in e-
questribus locum. Sed quum in theatrum veni, si plena sunt
equestria, et jure habeo locum illic, quia sedere mibi licet;
et non habeo, quia ab his, quibuscum jus mibi loci com-
mune est, occupatus est.

§. CCXXXVII.

Quum ergo homines, coacti necessitate, invexerint
Ex eo rerum dominium: (§. CCXXXV.) hoc vero vel in com-
tempore munione positiva vel in proprietate consistat: (§.
CCXXXI.) consequens est, 12) ut ex quo à commu-
nione negativa dicessum, omnes res vel positive com-
munes pluribus, vel singulis propriæ esse cœperint,
propriæ. et 13) communio quidem nata sit inde, quod plures
eamdem rem pro indiviso possidere, omnesque alios
eius

eius usu excludere statuerunt: *) 14) proprietas ve-
ro vel initio statim ex rerum nullius adprehensione ac
possessione, vel ex post facto ex divisione vel cessione ^{Na}
rerum positive communium traxerit originem.

*) Id procul dubio initio statim factum, quum gentes et
familia in diversas terrarum partes secedere cœperunt.
Tunc enim alia familia aliam regionem sibi communiter
pro indiviso tantisper vindicavit, donec urgente necessi-
tate res communes dividerent, vel ex pacto singulis, quan-
tum indigerent, occupandi facultatem darent. Plurim sa-
ne gentium, quæ initio totas provincias communiter pro
indiviso possederint, mentionem faciunt veteres, veluti
Aborigine. Justin. XLIII. 1. Scytharum et Getarum,
Horat. Carm. III. 24. Germanorum, Tacit. Germ. Cap.
XXVI. incolarum insulae Lipara, Panchzorum, et Vacczo-
rum Diod. Sic. Biblioth. V. 9. et 45.

§. CCXXXVIII.

Et quidem, si tanta esset generis humani felicitas,
ut omnes peræque virtutis amore flagrarent: sane ne-
que dominio, neque pactis ullis, indigeremus, quia ^{Cura}
et nihil habentibus nihil tamen, quod ad conservan-
dam suaviterque transigendam vitam pertinet, esset jam po-
nobis defuturum. Quum enim tunc homo hominem, tam ^{sitiva}
quam seipsum, amaturus, eique ultro facturus esset disce-
omnia, quæ sibi ab altero fieri cupit: quid opus esset do-
minio inter amicos, quorum omnia communia sunt? Enim
vero, quum pro præsente rerum humanarum indole
vix sperandum sit, aliquam multitudinem virtutis adeo
studiosam esse futuram, ut alterius utilitati non mi-
nus, quam suæ, serviat: facile patet, 15) communio-
nem positivam, naturæ hominum, qualis nunc est, non
congruere, adeoque eos, 16) cur ab ea quoque disce-
derent, caussas non pœnitendas habuisse.*)

*) Quicumque sane communionem hujusmodi aliquando
observatam memorant, ii simul homines illos fuisse exi-
mia virtute præditos, posuerunt. Id sane jure dixeris de
eclesia Hierosolymitanæ. Act. IV. 32. Nec credibile fore sus-
picari sunt, poëta, quod de communione illa inter ho-
mines aurei sæculi retulerunt, nisi simul illos fingerent
vir-

vireutis ac honestatis studiosissimos fuisse, qui, uti ait Ovid. *Metamorph.* I. v. 90.

vindice nullo,

Spirite sua, sine lege, fidem rectumque colebant.

Porro Scymnus Chius communem hujusmodi rerum omnium usum tribuit Scythis Nomadibus ult a Maeotin, sed eosdem simul vocat τὸς ὄφιδος, ἵστητας, gentem piissimam. Sed et a Pythagora institutam rerum communionem ex justitia, tamquam ex fonte, promanasse, tradit Iamblich. *vit. Pythag. segm. CLXVII.* Refrigescente itaque virtute, pietate, justitia, etiam communioni non esse locum, facile unusquisque intelligit.

§. CCXXXIX.

Ex quo simul patet, quomodo inventa sit rerum Qui sit proprietas, et quot sit modi illam in certa re adquirendi ad-di. Res enim vel adhuc *extradominium* est, vel jam in quirendi *alterius dominio* constituta. Si prius: tunc modos adorigina-rii? adquirendi cum Grotio vocamus *ORIGINARIOS*, quibus quum vel substantiam, in nullius dominio constitutam, adquiramus, vel quae ei quacumque ratione accedunt, incrementa: priorem acquisitionem *OCCUPATIONEM*, pos-teriorem *ACCESSIONEM* adpellamus.

§. CCXL.

Sin res jam in alterius dominio sunt: tunc vel in Quinam plurium commnnione, vel in proprietate singulorum. derivati- (§. CCXXXI.) Priore casu res communes in proprie-tatem rediguntur per *DIVISIONEM* et *CESSIONEM*: pos-teriore per *TRADITIONEM*. Neque ullus est dominium ad-quirendi modus *DERIVATIVUS*, quin ad hos paucos quam comodissime referri possit.

§. CCXLI.

OCCUPATIO est adprehensio possessionis rerum Quid oc-nullius. **NULLIUS** vero esse dicuntur res, in quibus cupatio? vel nemini umquam alias usu istarum excludendi jus quid res fuit, vel de quarum saltim domino nihil certi con-nullius? tare potest, vel in quibus denique possessore sese ultro

ju-

jure alios usu earum excludendi abdicavit, quæ PRO DE-RELICTO HABITÆ dicuntur. Quum ergo in rebus nullius nulli sit jus alios earum usu excludendi: (§. XXXI.) con-sequens est, 17) ut quæ nullius sunt, merito cedant occu-pantibus, nec tamen 18) id intelligendum sit de rebus amissis, furtim vel vi surreptis, imminentे nau-fragio jactis, per bruta ablatis, quæ neutro sensu res nullius dici possunt, quum et habuerint antea domi-nos, et hi dominio suo sese ultro numquam abdi-carint. *)

*) Hinc recte de piscibus, à se in mari captis, philosophatur *Gripus* pescator apud Plautum *Rud.* IV. 3. v. 32. dum suos illos factos contendit, quod à nemine eorum usu ju-re excludi pessit.

Ecquem esse dices mari piscem meum?

Quos quum capio, siquidem cepi, mei sunt: habeo pro meis:

Nec MANU ADSERUNTUR, neque illic partem quisquam postulat.

Inforo palam omnes vendo pro meis venalibus.

At pessime ille sibi ex eadem ratione vindicat vidulum, *bolsa de cuxo*. naufragio amissum, et à se mari extractum, dum ait:

In manu non est mea,

Ubi demisi rete atque hanum, quidquid habet, extraho.

Meum, quod rete atque hanu nacti sunt, meum potissi-mum est.

Cui recte v. 42. obvertit Trachalio :

Quid ait, impudens,

Aurus etiam, comparare vidulum cum piscibus?

Eadem tandem res videtur?

§. CCXLII.

Quumque occupatio sit adprehensio possessionis re- rum nullius, (§. CCXLII.) possessio vero detentio rei, cuius usu alios excludere statuimus: (§. CCXXXI.) Occupa-tio facile patet, 19) occupationem animo et corpore si-tio fit a-mul fieri, et 20) nec solum animum sufficere ad rem occu-pandam, si aliis suo jure uti velit, nec 20) so-lam adprehensionem sine animo alios usu rei exeluden-di: sæpe tamen 21) tacita hominum conventione pro adprehensione haberi declarationem animi sibi rem ha-

Y

ben-

bendi, cum signis quibusdam, in sensu incurvantibus,
conunctam.*)

* Sic adprehendisse videtur prædiū possessionem , qui vacua possessione , non quidem singulas glebas circumambulaverit , l. 3. §. 1. l. 48. D. et l. 2. C. de adqu. vel omitt. poss. sed titulum adfixerit , festucam ē janua , cespitem ex agro ramus , culum ex arbore exciderit , simulque testatum præsentibus fecerit , se id animo prædium sibi tamquam suum habendi facere . Qum vero ex conventione tacita hæc signa effectum habeant ; ea sane non sunt arbitraria , adeoque is , qui jaculum immisit urbi à civibus desertæ , non magis videatur occupasse urbem , quam venator feram , quam jaculo petitam , nec occidit , nec vulneravit . Atque inde decidi poterat it lis Andriorum et Chalcidensium , de Acantho occupata inter se decertantium , illis urgentibus legati sui solertia , qui quum se cursu à legato Chalcidensiam superari animadverteret , jaculum portæ prior infixerit : his contra nitentibus , urbesque jaculis occupari , negantibus , adeoque Acanthum sibi vel ideo vindicantibus , quod à legato suo prius esset introita . Historiam habes apud Plutarchum Quest. Græc. XXX.

§. CCXLIII.

Quum porro omnia , quæ nondum in ullius domi-
nio sunt , possint occupari : (§. CCXLI.) 17.) perin-
Et qui de profecto erit , sive toti terrarum tractus , dominio
dem vel vacui , à pluribus ; sive res singulares à singulis occu-
per uni- pentur. Et priorem quidem occupationem PER UNIVER-
SITATIM ; posteriorem PER FUNDOS fieri , ait Grotius
tem , vel de jure belli et pac. II. 2. 4. Quia vero , qui totum oc-
cupavit , singulas quoque partes occupasse censemur :
consequens est , 22) ut in tractu terræ , à pluribus , ve-
luti populo , per universitatem occupato , nihil omni-
no sit nullius , sed omnia , quæ illius ambitu conti-
nentur , si à singulis occupata non sint , ad populum
universum , vel ad ejus rectorem , pertinere merito di-
cantur . *)

§. CCXLIV.

§. CCXLIV.

Hinc nemo negaverit , 23) VENATIONEM , PISCA-
TIONEM , AUCUPIUM esse species occupationis non mo- Anferz,
do in locis desertis et dominio vacuis , verum etiam pisces ,
24) in territoriis jam occupatis , sicubi tanta sint fer- volucres
rarum , piscium aut voluerum multitudo , ut sufficere sint res
omnibus videantur : (§. CCXXXV. 9.) at 25) non in- nullius.
juria tamen populum , si qua justa caussa id suadere
videatur , *) hæc animalia omnia , tamquam adiutoria ,
sibi vindicare , (§. CCXLIII. 24.) vel 26) eadem sum- B
mo imperanti , tamquam ifaligetivis , adsignare : eoque
facto , 27) illum adversus amorem justitiæ agere , qui
sibi jus venandi , jam ab alio adquisitum , temere ad-
rogare non dubiter .

*) Plures hujusmodi caussas , quamvis parum idoneas , ad-
cumulavit Pofendorff. de jure nat. et gent. IV. 6. 6. Maximi
momenti est illa, quod feræ , pisces et volucres non tam
inexhausti ubique usus sunt , ut non metuendus sit tot
specierum interitus , si venandi jus omnibus promisque con-
cederetur. (§. CCXXXV. 8.) Ex quo simul intelligere li-
ceret , cur nusquam terrarum homines venari et occidere
prohibeantur animalia rapacia , truculenta , et humano ge-
neri noxia , quin alicubi præmia auferant , qui , oblatis
eorum unguibus vel capitibus , fidem faciant magistati-
bus , se hujusmodi animalibus purgasse provinciam.

§. CCXLV.

Ubicumque vero cuiquam venandi jus est: ipsa recta ratio satis unumquemque dodebit, 28) venationem In quibus animalibus non pertinere ad animalia mansueta, quippe in dominio constituta, nec 29) ad mansuefacta, quamdiu illa dominus possidet, vel animo recuperandi persequitur, vel se ea derelinquere nolle luculentis quibusdam signis ostendit*) Immo 30) ne ad feras quidem bestias, vivariis, piscinis, alveariis inclusas. sed

31) ad eas , quæ, ut eleganter scribit Cajus, terra, maris, cœlo capiuntur. l. 1. §. 1. D. de adqu. rer. dom.

*) Sic vix venationis obtenu excusabitur , qui cervum, crepundiis ornatum , quantumvis fugitivum , ceperit , si de domino constet. Nec magis ferendum putem , qui dominum , persequentem examen , area sua excludit , ut illo ipse potiatur : licet id justum visum fuerit jureconsultis Romanorum §. 14. Inst. de rer. division. Quamvis enim domino sit facultas , alios usu rei suæ excludendi : is tamen qui sua reperiturus ædes nostras ingreditur , non re nostra utitur , sed suam repetit. Et qui magis justum sit , examen suum persequentum ædibus et area excludere , quam domo abigere vicinum , gallinas turbatas , et in aream nostram avolantes , repetitum? Itaque æquissima lex Platonis Lib. VIII. de legibus: Si aliena examina quis prosequitur , atque æra pulsans apes delectione ad se trahit : damnum resarciat.

§. CCXLVI.

Ceterum quum in occupatione præter animum alios animalia usu rei excludendi , opus etiam sit adprehensione corporali : (§. CCXLII. 19) consequens est , 31) ut non sufficiat sola vulneratio feræ bestiæ , multoque minus p i e n- tium? 32) animus , illam , ex vulnere casuram , sibi vindicandi , sed 33) præterea requiratur , ut ipsa à venante eam persequente , vel vivâ capiatur laqueis , canibus , aliisque instrumentis venatoris , vel jaculis conficiatur : 34) neutrō autem facto , unicuique jus sit vulnerata ab alio capienda occidende , quippe in nullius adhuc proprietatem ac dominum redactam.*)

*) Sed ea in re magna semper fuerunt sententiarum divotia , et hinc leges gentium diversissimæ. De Trebatii aliorumque juris consultorum dissensu videnda est l. 5. D. de adqu. rer. dom. Lex Salica tit. XXXVI. §. IV. sequ. ne excitatam quidem ab alterius canibus feram ab alio impune Ad §. 245, in Scholio.

Jure consultis Romanorum. Fallitur , nam de alio causa loquuntur , nempe integra re et antequam occupationi cederet examen.

intercipi patitur. Lex Longob. Lib. I. tit. XXII. §. IV. 9 VI. hoc casu capienti armum cum septem costis , reliquam prædam vulneranti addicit. Has similesque veterum leges collegit Pufend. ibid. IV. 6. 10.

§. CCXLVII.

Occupationis alteram speciem vulgo dicunt OCCUPATIONEM BELLICAM , qua personas æque ac res hostium , An hue justo bello captas , ipso gentium jure capientium fieri pertinet contendunt. l. 1. D. de adqu. vel amitt. poss. Enimvero quemadmodum occupationi locus est tantum in rebus nullius , (§. CCXLII. 17) res vero hostiles non aliter , quam per fictionem , *) personæ vero liberæ ne per fictionem quidem pro rebus nullius haberi possunt: (§. LXVIII. 17) ita 34) occupationem bellicam nec ad modos adquirendi originarios , nec 35) ad occupationem pertinere , sed 36) ex alio fonte , puta ex ipso belli jure , derivandam esse , facile intelligitur.

*) Evidem Pufend. de jur. nat. et gent. IV. 6. 14. hanc fictionem ita explicat : In bello res hostium in ordine ad alium hostem redduntur veluti dominio vacuae : non quod hostes per bellum ipso jure rerum suarum domini esse desinant , sed quia illorum dominium non obstat hosti , quo minus eas res auferre , sibique habere possit. Sed ubi res redduntur veluti dominio vacuae , ibi nemini est jus alios earum usu excludendi. (§. CCXXXI.) Hosti autem salvum semper est jus , hostem usu rerum suarum excludendi , nec ulli facit injuriam , dum pro servandis rebus suis , tamquam pro aris et focis , pugnat. Quis ergo , ejus res dominio vacuas esse dixerit? Quæ quum ita sint : hostis res suas ab hoste captas amittit , non quod jus ipsi deest excludendi hostem , sed quod viribus , quibus hostis reprimi posset , destituitur.

§. CCXLVIII.

Rectius hoc refertur INVENTIO , quippe quæ et ipsa in adprehensione rerum nullius consistit. Itaque nullum quidem est dubium , 37) quin res , in nullius ad Inventio rerum huc redactæ dominum , vel pro derelictis habitæ , inventori cedant , qui eas cum animo sibi habendi primus adprehendit , ac proinde 38) juri naturali non con-

*dat juri insurge
ratiiles Vis...*